

Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Sagadi külas Obase kinnistu eraldistel 6 ja 11 aegjärgse raie, eraldisel 10 sanitaarraie ning eraldisel 3 harvendusraie keskkonnamõju hindamise algamata jätmise

1. OTSUSTUS

Lähtudes Osaühing Valga Puu (registrikood 10600304) volitatud esindaja Koit Vilibergi poolt 19.06.2024 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22 ja lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lg 8¹, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algamata Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Sagadi külas asuva Obase kinnistu (registriosa nr 2498431, katastriüksus katastritunnusega 88702:001:0015) eraldistel 6 ja 11 aegjärgse raie, eraldisel 10 sanitaarraie ning eraldisel 3 harvendusraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Osaühing Valga Puu (registrikood 10600304) volitatud esindaja Koit Viliberg esitas 19.06.2024 Keskkonnaametile metsateatise Obase kinnistu eraldistel 6 ja 11 aegjärgse raie, eraldisel 10 sanitaarraie ning eraldisel 3 harvendusraie tegemiseks. Raieid on kavandatud kokku 3,27 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 212 tm. Metsateatise on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr-te 50001032916, 50001032917, 50001032921 ja 50001032922 all.

Kavandatav raieala paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel **Lahemaa looduslal** ja **Lahemaa linnualal** ning siseriiklikult kaitse alla võetud **Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndis**, kus on kaitsekorra aluseks Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrus nr 18 „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri).

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algamise või algamata jätmise üle (KeHJS § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 6¹ lg 3, § 7 p 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 4, MS § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11

lg 2³). Eelhindang lisatakse KMH algamise või algamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 4). Keskkonnaamet teavitas 19.07.2024 haldusmenetluse seaduse § 41 alusel metsateatiste menetlustähtaja ületamisest (kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis nr 13-4/24/15557 all).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Aegjärkset raiet kavandatakse eraldistel 6 ja 11 vastavalt 0,54 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 53 tm ning 0,68 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 58 tm (st kokku 1,22 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 111 tm). Aegjärgne raie on turberaie uuendusraie liik (MS § 28 lg 4 p 1, § 30 lg 1). Uuendusraiet tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lg 6). Aegjärgse raie eesmärgiks on metsa järk-järguline uuendamine. Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuuluvas metsas puid hajali üle raielangi kahe või enama raiejärguna (MS § 30 lg 2).

Looduskaitseseaduse (LKS) § 14 lg 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektil tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” p 2 järgi tehakse aegjärkset raiet korduvate raiejärkudena. 45–64%-lise täiusega puistus tehakse aegjärkset raiet kahe järguga, kusjuures esimese järguga ei tohi puistu esimese rinde täiust viia alla 30%. Obase kinnistu kehtivate 22.05.2023 registreeritud metsa inventeerimisandmete järgi on eraldistel 6 kasvava puistu esimese rinde täius 59% ning eraldisel 11 kasvava puistu esimese rinde täius 62%.

Eraldisel 10 kavandatakse sanitaarraiet 0,75 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 37 tm. Sanitaarraie eesmärgiks on metsa hooldamine. Sanitaarraiet tehakse hooldusraiena metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust (MS § 28 lg 4 p 2, lg 7 p 3). Sanitaarraie käigus ei tohi puistu täius langeda alla 30% (metsa majandamise eeskirja¹ § 6 lg 3).

Eraldisel 3 kavandatakse harvendusraiet 1,3 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 64 tm. Harvendusraie on hooldusraie, mida tehakse 8-sentimeetrise ja suurema keskmise rinnasdiameetriga puistus. Harvendusraiet tehakse metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks (MS § 28 lg 4 p 2, lg 7 p 2). Harvendusraie tegemisel ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lg 4 alusel kehtestatud alammäärast (MS § 31 lg 2), pärast harvendusraiet ei

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja lisas 1 märgitust (metsa majandamise eeskirja § 6 lg 4).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Obase kinnistu katastriüksus 88702:001:0015 asub Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Vihula Vallavolikogu poolt 13.08.2003 määrusega nr 19 vastu võetud Vihula valla üldplaneering² (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus katastriüksus Vihula vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatavate raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

² Kättesaadav: <https://www.haljala.ee/vihula-valla-uldplaneering>

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Obase kinnistu katastriüksuse 88702:001:0015 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ja see asub hajaasustuspiirkonnas.

Obase kinnistu eraldistel 7 ja 9, mis jäävad eraldistel 10 ja 11 kavandatava raieala mõjualasse (milleks on kuni 30 m)³, on 16.07.2024 kinnitatud kehtivad registrikanded nr 50001032919 ja 50001032920 harvendusraie tegemiseks kokku 1,37 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 70 tm, lisaks on 16.07.2024 registreeritud harvendusraie nr-ga 50001032918 sama kinnistu eraldisel 5 (1,51 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 62 tm).

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Obase kinnistu eraldised 3 ja 6 asuvad jänesekapsa-mustika kasvukohatüübis ning seal kasvavad vastavalt keskealise metsa arenguklassi kuuluv kase enamusega puistu ja küpse metsa arenguklassi kuuluv männi enamusega puistu. Eraldis 10 asub angervaksa kasvukohatüübis ja seal kasvab keskealise metsa arenguklassi kuuluv kuuse enamusega puistu. Eraldis 11 asub mustika kasvukohatüübis ja seal kasvab keskealise metsa arenguklassi kuuluv männi enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavatest raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raietööd läbi viiakse. Kavandatava raiealaga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, kuid need ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Eraldisel 3 kavandatav raieala jääb põhjapoolses osas osaliselt Sagadi oja kalda piiranguvööndisse, mille ulatus on LKS § 37 lg 1 punkti 3 alusel 50 m ja veekaitsevööndisse, mille ulatus on veeseaduse (VeeS) § 118 lg 2 p 2 alusel 10 m. Kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ning puhketingimuste säilitamine (LKS § 37 lg 2). Veekogu kalda või ranna erosiooni ja hajuheite vältimiseks on veekogu kaldal või rannal veekaitsevöönd (VeeS § 118 lg 1).

Lahemaa rahvuspark kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala koosseisu. Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pärandkultuurmaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rm.k.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi⁴ elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 18 lg 2). Tingimused metsa majandamisele piiranguvõõndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 22.

Kavandatava raiealaga piirnevatel aladel ehk raieala mõjualas (milleks on kuni 30 m) on Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel registreeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüübi vanad loodumetsad (*9010) (edaspidi ka metsaelupaik) tunnustele vastavad metsaalad. Eraldisel 3 on EELIS-e andmetel registreeritud loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüp liigirikkad madalsood (7230) (edaspidi ka sooelupaik) ning kavandatava raiealaga piirneval alal (kaardiandmete kohaselt vähesel määral ka eraldistega 6 ja 11 kattuv alal) nii Obase kinnistul kui naaberkinnistutel on registreeritud elupaigatüüp liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270) (edaspidi ka niiduelupaik).

Eraldisel 3 kavandatava raieala 30 m mõjualasse (põhja suunas) jäävad EELIS-e andmetel ka II kategooria⁵ kaitsealuste linnuliikide laanerähn (*Picoides tridactylus*) ja metsis (*Tetrao urogallus*) elupaigad (registrikoodid vastavalt KLO9120496 ja KLO9133990). Kultuuriväärtuseid raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35. Kavandatavate raietega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiet keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatavate raiete mõju keskkonnaelementidele:

Kaitse-eeskirja järgi on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 4 kohaselt Keskkonnaamet) võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 22 lg 3).

Vesi – kavandatav raieala eraldisel 3 jääb põhjapoolses osas osaliselt Sagadi oja kalda piiranguvõõndisse ja ulatub ka veekaitsevõõndisse. VeeS § 119 p-de 2 ja 6 järgi on veekaitsevõõndis keelatud puu- ja põõsarinde raie Keskkonnaameti nõusolekuta ning pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu ranna või kalda erosiooni või hajuheidet.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ I ja II kategooria kaitsealuste liikide loetelu on toodud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

Keskkonnaamet annab nõusoleku veekaitsevööndis raietööde teostamiseks tingimustel, mis lähtuvad veekaitsevööndi eesmärgist: keelatud on uuendusraie (v.a aegjärgne raie) ning alusmetsa ja põõsarinde eemaldamine, raidmete jätmine veekaitsevööndisse ja veekogusse ning mootorsõidukitega kallaste kahjustamine, veekogust läbisõitmine ja rööbastekitamine. Kui raie tööd teostatakse antud tingimustel, siis raie mõju veekogule ja veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima – kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raided eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raided on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, lagedaid alasid ei teki, aegjärgse raie korral peab puistute esimese rinde täius jääma vähemalt 30%, harvendusraie puhul ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala langeda alla metsa majandamise eeskirja lisas 1 sätestatud alammäära ning sanitaarraie puhul eemaldatakse kahjustatud puud (ca 24% tagavarast, kuuskedel on ulukikahjustus). Seega, raided ei mõjuta eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – kavandatavad raided neid elemente oluliselt ei mõjuta. Raided on kavandatud kokku 3,27 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 212 tm (lisaks eelnevalt samal kinnistul registreeritud harvendusraied kokku 2,88 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 132 tm), raie tööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskorrumus. Raie tööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatavad raided on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raided on kavandatud Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 p 1 alap-s 24 ja p 2 alap-s 167.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Lahemaa loodusala ega Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lg 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lg 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

⁶ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Raiete tegemisel ei teki lagedaid alasid (puistute esimese rinde täius ei lange alla 30%), raiete käigus raiutakse puistud hajusalt hõredamaks (sanitaarraie puhul võib olenevalt kahjustatud puude paiknemisest tekkida väiksemas hääle). Puistute esimene rinne säilib, vana metsa osakaal ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme oluliselt ei muutu ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

Obase kinnistule jäävad alad, kus on registreeritud metsaelupaiga *9010 (vanad loodusmetsad) tunnustele vastavad alad ning sooelupaik 7230 (liigirikkad madalsood) ja niiduelupaik *6270 (liigirikkad niidud lubjavesel mullal), mis kõik on Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks.

Metsaelupaikadele on negatiivseks mõjuteguriks raietegevus. Keskkonnaamet tegi 07.02.2022 kirjaga nr 7-4/22/2442 „Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide range kaitse alla võtmine” Keskkonnaministeeriumile (praegune Kliimaministeerium) LKS § 8 lg 1 ning § 13 lg 1 alusel ettepaneku muuta Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadega kattuvate siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaitsekorda selliselt, et loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübid (sh *9010) oleksid rangelt kaitstud, alad on EELIS-es kantud projekteeritavate alade kaardikihile. Kuna raieid ei tehta metsaelupaikades ja piirnevatel aladel raiete tegemisel antud juhul puistud säilivad (ei teki lagedaid alasid), siis ei saa metsaelupaikade pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

Eraldisel 3 registreeritud sooelupaiga andmed on aastast 2001. Põhikaardi andmed ei näita märga ala elupaiga alal ega ka lähiümbruses, lisaks ei näita mullakaart soomulda. Saja aasta tagustel kaartidel on näha küll märga ala piirkonnas, aga juba eelmise sajandi keskel olid seal olemas kuivenduskraavid. Võttes arvesse olemasolevaid andmeid ja seda, et ümberringi ei ole rohkem sooelupaikasid ega soometsi, ei ole eraldisel 3 tegelikkuses enam sooelupaika ning registriandmed ei ole ajakohased. Põhjendatud on muuta registriandmeid, kuid muudatuste sisseviimine võtab aega.

Kavandatav raieala piirneb ka niiduelupaigaga (kaardiandmetel vähese määral ka kattub). Puu- ja põõsarinde harvendamine niidu alal mõjub niidule pigem positiivselt, sest sealne taimestik vajab valgust. Võsastumise tulemusel niit hävib. Raiete teostamisel ei ole niiduelupaigale olulist mõju, kui niidu alal tööde teostamisel täidetakse järgmiseid tingimusi:

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

1. Tööde käigus ei tohi kahjustada alale viivaid teid ja radu ning niidu pinnast, pinnase kahjustuste tekkimisel maapind tasandada. Kõik roopad tuleb likvideerida (uut pinnast ei tohi tuua juurde). Suure pinnase kahjustuse tekkimise korral tuleb tööd koheselt peatada ja teavitada Keskkonnaametit.
2. Tööde käigus ei tohi kahjustada niidu pinnast. Töö tegemiseks valida sobivad ilmastikuolud ja aastaaeg vastavalt kasutatavale tehnikale. Roobaste ja muude pinnasekahjustuste vältimiseks kasutada raskeid masinaid vaid külmunud või läbi kuivanud pinnasel. Erilist ettevaatust tuleb rakendada niiskematel aladel. Kui siiski on tekkinud roopad, tuleb need tekkimisele järgneva aasta jooksul tasandada (st enne, kui rööbastele on tekkinud uus taimestik).
3. Raiutud materjal (nii puud kui põõsad) tuleb pärast raiet (hiljemalt aasta jooksul) kokku koguda ja sobivas kohas põletada või väljaveoks/hakkeks ladustada.
4. Niidul ei tohi ladustada materjali (sh hakkepuut).
5. Niidul ei tohi ladustada/hoiustada masinaid.
6. Raidmete põletamine on keelatud tuleohtlikul perioodil, põletamisel tuleb järgida tuleohutuse nõudeid. Lõkkekohti võiks olla võimalikult vähe.
7. Ei tohi jääda raidmeid, mis on üle 5 cm läbimõõduga ja rohkem kui 0,5 m pikad – võimalusel eemaldada kõik raidmed.
8. Puittaimede eemaldamisel alale jäänud kannud võiks jääda võimalikult madalad.
9. Võimalusel vältida kokkuveotee rajamist üle niidu.

Eraldisel 3 kavandatava raieala 30 m mõjualasse (põhja suunas) jäävad EELIS-e andmetel ka II kategooria kaitsealuste linnuliikide laanerähni ja metsise elupaigad, mille kaitse kuulub Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkide hulka. Antud elupaigad jäävad teisele poole Sagadi oja, kavandtavast raiealast 15–30 m kaugusele. Elupaikadeks on piiritletud liikidele sobiv metsaala (sh häirimistundlik ala), mis antud juhul kavandatavale raiealale ei jää, seega raietel laanerähni ja metsise elupaigale olulist mõju ei ole. Kuna raietöid ei viida läbi liigi piiritletud elupaigas, võib järeldada, et raietöödega seotud häiringud (nt tavapärane metsamasinate müra) ei kahjusta ka liigi pesitsemist.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud. Metsaelupaikadele ja niiduelupaikadele vastavate alade kahjustamise vältimiseks tuleb elupaikade läbimist vältida, kuid juhul kui muid alternatiive ei ole ja on vajadus läbi elupaigatüübi sõita, tuleb liikumisteed kooskõlastada kaardipõhiselt Keskkonnaametiga. Eelistada tuleb varasemalt kasutuses olnud kokkuveoteid.

Kuna kavandatava raieala 30 m mõjualas ja raiealal ei asu muid Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus nende alade kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatavad raided ei mõjuta ebasoodsalt Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndis, Sagadi piiranguvööndiga piirneval alal. Mõju rahvusparki kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkidega, on käsitletud p-s 3.3.1.2 (loodusdirektiivi elupaigatüübid *9010, 6270 ja *7230 ning laanerähn ja metsis on kaitse-eeskirja § 1 lg 1 p-de 2 ja 3 kohaselt ka Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks).

Kavandataval raicalal ja selle 30 m mõjualas ei esine Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, mida raied mõjutaks, samuti ei ole alal registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Obase kinnistul kavandatud raietel ei ole olulist kumulatiivset mõju. Raiete tegemisel säilib puistute esimene rinne (ei teki lagedat ala)– sanitaarraiega eemaldatakse puistust surnud ja kahjustatud (surevad) puud, mis langeksid puistust välja ka loodusliku arengu korral ning aegjärgse raiega ja harvendusraiega raiutakse välja vaid osa esimesest rindest.. Seega, kavandatavatel raietel ei ole olulist koosmõju kaitse-eesmärkidele.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 22 lg-le 3 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

Metsa majandamise eeskirja § 7 kohaselt võib sanitaarraie korras raiuda:

- 1) surnud puid;
- 2) väliselt nähtava tüvemädanikuga ja tüvemädaniku tekitajate viljakehaga puid;
- 3) puid, millel on juurepessu kahjustusega seotud tugev vaiguvool;
- 4) tüvekahjuritest asustatud puid;
- 5) puid, millel enam kui pool võra on pöördumatult kahjustatud, ja kuiva ladvaga puid;
- 6) puid, millel on põlenud juurekaela piirkond ja selle ümbruses paiknev metsakõdu;
- 7) kuuski, mille koor on puiduni kahjustatud vähemalt 10% ulatuses tüve ümbermõõdust ja teiste liikide puid, mille koor on kahjustatud vähemalt 30% ulatuses tüve ümbermõõdust;
- 8) tormiheidet, tormimurdu ja tormi vaalitud puid ning lumemurdu ja lume vaalitud puid.

Metsa majandamise eeskirja § 6 lg 3 kohaselt ei tohi sanitaarraie käigus puistu täius langeda alla 30%.

Metsa majandamise eeskirja § 6 lg 4 kohaselt ei tohi pärast harvendusraiet puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem sama eeskirja lisas 1 märgitust.

Aegjärgse raie puhul ei tohi lähtuvalt LKS § 14 lg-st 6 ja LKS lisast viia esimese järguga puistu I rinde täiust madalamale kui LKS lisas sätestatud (30%, vt p 3.1.1).

LKS § 55 lg-st 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani.

Niidualupaiga kahjustamise vältimiseks tuleb raietööde teostamisel niidu alal järgida üldiseid tingimusi, mis on toodud p-s 3.3.1.2.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega metsaregistris ning avalikustatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Ülle Visnapuu
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond